

Landsorganisasjonen i Norge

Tariffnemnda
Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
14/2858-3 231.0/HAAN

Dato:
Oslo, 16.09.2014

Høring - Utkast til forskrift om allmenngjøring av landsoverenskomsten for elektrofagene

Det vises til Tariffnemndas høringsbrev av 20.06.d.å.

Vedlagt oversendes uttalelse fra EL& IT Forbundet datert 09.09.d.å. med vedlegg. Det vises spesielt til omtalen av det rumenske selskapet RCA Retele De Comunicatii Avansate S.R.L, som LO anser som svært graverende.

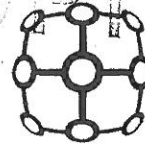
For øvrig vises til det som er anført i begjæringen.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Håkon Angell
(sign.)

Håkon Angell
(sign.)

KOPI

EL & IT
FORBUNDET

LO Jurdisk avdeling
c/o Lornnts Nagelhus/Håkon Angell
Youngsgt 11

0181 OSLO

MOTTATT 9/9-14

Deres ref:
14/2858-2 231.0/HAAN

Sak / arkiv:
14-00376/65

Dato:
09.09.2014

Saksbehandler:
Jan Henrik Larsen

SAK: HØRING - UTKAST TIL FORSKRIFT OM ALLMENNGJØRING AV LANDSOVERENSKOMSTEN FOR ELEKTROFAG.

EL & IT Forbundet har mottatt LOs brev ang. høring til Tariffnemnda vedr. allmenngjøring av LOK og vil her gi følgende kommentarer til den foreslåtte forskriftsteksten.

Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

§ 3. Lønnsbestemmelser

I forslaget til forskrift fra Arbeids- og Sosialdepartementets om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten skrives det følgende i § 3:

«I tillegg skal faglærte ha et fagarbeidertillegg på kr. 5,61 per time.»

EL & IT Forbundet vil påpeke at dette var satsen før tariffoppgjøret i 2014 og at satsen derfor må rettes opp og skal være på **kr 5,89 per time.**

I samme bestemmelse skrives det videre om tillegg som skal gjelde for overnatting utenfor hjemmet på henholdsvis *«a) kr 26,17 for faglærte*

b) kr 22, 59 for ufaglærte.»

EL & IT Forbundet vil også her påpeke at dette er satser før tariffoppgjøret i 2014. Disse satsene må rettes opp og skal være på henholdsvis **kr 27,50 for faglærte og kr 23,75 for ufaglærte.**

Kontoradresse:
EL & IT Forbundet

Telefon:
23 06 34 00

Bankgiro:
9001.07.20965

E - post:
firmapost@elogit.no

Internett:
<http://www.elogit.no>

Youngsgt. 11c
0181 Oslo

Telefaks:
23 06 34 01

Organisasjonsnr.:
880 522 892 MVA

E - post til saksbehandler:
jan.olav.andersen@elogit.no

Tlf. saksbehandler:
90855815

Videre i § 3 siste avsnitt, så skrives det om satser for «Omregningsfaktorer».

Det som står der er rett, men det framkommer ikke som over at satsene er prosentuelle og skal tillegges den reelle timelønnen for prosjektet.

Dette må framkomme klarere ved å tilføre ett % tegn etter satsene og en tekst som sier at dette skal beregnes av reell timelønn, subsidiert beregnes av timelønn etter § 3 første ledd.

§ 5 og 6. *Arbeidstid – Godtgjøring for overtid.*

I den foreslått teksten i forskriften står det følgende om arbeidstid:

«Den ordinære arbeidstid må ikke overstige 37,5 timer pr. uke.»

Og i §6 om godtgjøring for overtid står det følgende:

«Det skal betales et tillegg for arbeid utover ordinær arbeidstid.....osv»

Disse to bestemmelsene kan være vanskelig å tolke. Når slutter den ordinære arbeidstiden når det ikke legges inn noen rammer for dette i § 5?

I LO sin begjæring til Tariffnemnda står det at *«Overenskomstens bestemmelser om arbeidstid og overtid ønskes derfor inntatt i allmenngjøringsforskriften i sin helhet.»*

Dette bør tas opp igjen og konkretiseres ved å innføre tekst om ordinær arbeidstid og overtid som er tilsvarende det som står i LOK.

Landsoverenskomsten har følgende tekst i § 7 ang plassering av arbeidstid:

«1. Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 37,5 timer pr. uke. Den daglige arbeidstid legges i tiden mellom kl. 07.00 til kl.17.00 de første 5 virkedager i uken, og lørdag i tiden kl. 07.00 til kl. 13.30. Julaften og nyttårsaften er fridager med betaling for 4,5 timer etter § 3E. Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse hvis nyttårsaften eller julaften faller på en dag hvor vedkommende er i avspasering etter arbeidsplan. Bestemmelsen gjelder kun når disse dagene kommer på virkedager. Ved 6-dagers uke skal det arbeides ordinær tid på påskeaften og pinseaften, når arbeidstakeren ikke har fri etter fastsatt arbeidstidsinndeling.

Merknad:

Eksisterende lokale avtaler skal ikke forringes som følge av denne bestemmelsen.

2. Ved fastsettelse av arbeids- og hviletider skal det forhandles med bedrift og de tillitsvalgte eller deres organisasjoner. Inndelingen bør så vidt mulig være ensartet for alle bedrifter i samme by.

3. For så vidt enighet om tidsinndeling ikke oppnås, skal følgende inndeling gjelde: 6-dagers uke (med fri annen hver lørdag). De første 5 virkedager i uken kl. 07.30- 11.00 og kl. 11.30-15.00. De lørdager det arbeides kl. 07.30-10.00 og kl. 10.30 til 13.00. Partene er enige om at det kan avtales 5-dagers arbeidsuke med fri hver lørdag. 5-dagers uke (med fri hver lørdag). Kl. 07.30-11.00 og kl. 11.30-15.30.

4. Hvor de lokale parter måtte ønske det, er det adgang til med hovedorganisasjonenes medvirkning å gjennomføre en arbeidstidsinndeling tilpasset de øvrige fag på byggeplassene.»

Og i § 8 i LOK om overtid står følgende om når tillegget kommer til anvendelse:

«A. Overtidsarbeid

1. Overtidsarbeid er alt arbeid utenfor den ordinære arbeidstid.

B. Overtidstillegg

1. Overtidsarbeid betales med følgende tilleggsprosent: De 5 første virkedagene betales overtid med 50 % inntil kl 21.00 og deretter 100 %. For arbeid som forlanges påbegynt etter kl 06.00 innenfor ordinær arbeidsdag, betales 50 % tillegg frem til ordinær arbeidstids start.

2. Arbeid på lørdager og dager før helligdager etter den ordinære arbeidstid og arbeid på søn- og helligdager inntil ordinær arbeidstid betales med 100 % tillegg. I de tilfeller arbeidstidsordningen på den enkelte bedrift hjemler fri hver lørdag skal arbeid på lørdager betales med 50 % i tillegg inntil kl. 12.00 og deretter med 100 % tillegg.»

I tillegg vi EL & IT Forbundet påpeke at overenskomsten har egne satser for hvor mye et 50 og 100% tillegg er:

3. Overtidstillegg i prosent betales med følgende satser fra 1. mai 2014:

	<i>50 %</i>	<i>100 %</i>
<i>Fagarbeider</i>	<i>144,00</i>	<i>288,00</i>
<i>Arbeidstakere uten fagbrev</i>	<i>129,60</i>	<i>259,20</i>

EL og IT Forbundet er kjent med at de tekster som står i den foreslåtte forskriften er i tråd med det som har stått i andre forskrifter, men vi mener at dette bør tariffnemnda ta opp til ny vurdering og innskjerpe tekstene slik at de blir mer i tråd med hva tariffavtalen faktisk sier om dette.

§ 7. Utgifter til reise, kost og losji

Også i denne bestemmelsen er tekstene svært avvikende i forhold til hva tariffavtalen beskriver.

Tekster som *«skal arbeidsgiver etter nærmere avtale dekke .....og for et rimelig antall hjemreiser.»*

Og videre:

.....skal det være avtalt ordninger vedrørende kost og losji.»

Hele dette avsnittet avviker stort fra tariffavtalens bestemmelser på området. Hva skal diettsatsen være? Hva er et rimelig antall hjemreiser? Hvorfor skal ikke alle hjemreiser etter arbeidsplanen dekkes?

Hele tekstbestemmelsen synes å bygge på en forståelse av at arbeidstakere som i stor grad kommer fra Øst-Europa, har samme mulighet til å inngå avtaler ved oppdrag i utlandet slik norske arbeidstakere har. Slik er ikke virkeligheten!

Tariffnemnda har i sin iver etter å gjøre forskrifter om allmenngjøring så enkle, at de samtidig kommer i skade for å åpne for underbetaling i forhold til hva tariffpartene har avtalt som ordninger gjeldende ved arbeid i Norge. Dette er en uheldig praksis.

Dette må tas opp og LO må kreve innskjerping av tekster på dette område slik at forskriftstekster blir mer i samsvar med tariffavtaletekster.

Protokoll fra Tariffoppgjøret 2014 mellom EL & IT Forbundet og Norsk Teknologi
Under årets tariffoppgjør så var sosial dumping i elektrobransjen et tema som ble diskutert.

Partene ble enig om følgende tekst som ble nedfelt i protokollen mellom partene:

«En seriøs bransje

Partene har under tariffoppgjøret understreket viktigheten av at elektrobransjen fremstår som en seriøs bransje hvor like konkurransevilkår for bedriftene og gode arbeidsvilkår for de ansatte er helt sentrale mål.

Vi observerer at deler av vår bransje, for eksempel bygg og anlegg, er særlig utsatt for press for like konkurranse- og arbeidsvilkår, og derfor utfordrer målet om en seriøs og ryddig bransje. Vi registrerer at innen bygg- og anleggsbransjen er deler av FOB allmenngjort. Tilsvarende tiltak kan være et virkemiddel for deler av vår bransje.

Vi registrerer at LO/EL & IT Forbundet har fremmet krav om allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofag.»

Vedlegg 1: Protokoll fra Tariffoppgjøret 2014.

Nytt tilfelle av Sosial Dumping ved installering/montering av teleutstyr for Netcom.

Fredag den 22 august 2014 sendte TV2 et nyhetsinnslag på 21 nyhetene om at rumenske telemontører jobbet i Norge for kr 7,50 pr time.

Saken hadde blitt oppdaget helt tilfeldig ved at en av Arbeidstilsynet sine inspektører i Bergen kom over to arbeidere som jobbet usikret på et tak utenfor en butikk som vedkommende skulle handle i.

Det ble på grunnlag av det som inspektøren hadde sett bestemt at Arbeidstilsynet skulle avlegge et tilsyn med dette arbeidet.

Som en del av tilsynet tok arbeidstilsynet kontakt med arbeidsgiver og ba om å få fremlagt arbeidskontrakter og lønnslipper for disse arbeidstakerne.

Arbeidet ble utført på oppdrag fra bedriften TeliaSonera Norway AS (Netcom) som på sin side hadde engasjert bedriften Netel AS som igjen engasjerte den rumenske bedriften R.C.A. Retele De Comunicatii Avansate S.R.L til å utføre arbeidet.

Denne bedriften skal totalt ha hatt et 20 talls arbeidstakere på oppdrag forskjellige steder i Norge. Alle arbeidstakerne ble sendt hjem øyeblikkelig virkning etter at saken i TV2 ble offentlig.

Netel AS som hadde engagert dette selskapet terminerte kontrakten etter at Arbeidstilsynet og TV2 hadde kontaktet ledelsen og bedt om deres kommentarer.

EL & IT Forbundet sin lokale fagforening i området, Elektroarbeidernes Fagforening Hordaland, Sogn og Fjordane, hadde også hørt om saken og hadde begynt å jobbe med å avsløre de faktiske forhold for rumenerne.

Fagforeningen ba om innsyn i sakens dokumenter fra Arbeidstilsynet og har fått delvis innsyn som svaret fra Arbeidstilsynet viser. Noen av dokumentene ville ikke arbeidstilsynet utlevere av årsaker beskrevet i deres brev av 17.07.2014.

Vedlegg 2: Svar fra Arbeidstilsynet på krav om innsyn i sakens dokumenter.

Som sakens dokumenter viser så hadde Arbeidstilsynet et tilsyn med virksomheten den 27.03.2014. der tilsynet ba om å få oversendt en rekke dokumenter fra bedriften.

Vedlegg 3: Arbeidstilsynets brev til R.C.A Retele den 27.03.2014.

Bedriften ba om utsettelse av de frister som Arbeidstilsynet hadde og engasjerte Advokatfirmaet Brækhus Dege til å representere seg i denne saken. Som vedleggene viser så argumenterer Advokat Sondre Melvold Andersen fra Advokatfirmaet Brækhus Dege med at bedriften følger rumensk lov og at det rumenske arbeidstilsynet ikke fant noe å utsette på denne bedriften. Videre skriver advokaten at arbeidsforholdet i utgangspunktet reguleres av rumensk rett, og at norske regler kun kommer til anvendelse i den utstrekning dette følger utsendingsforskriften. Dette framkommer i advokatens brev til arbeidstilsynet datert den 15.08.2014.

Vedlegg 4: Div brev fra Brækhus Dege og fra bedriften.

Arbeidstilsynet fikk etter hvert tilsendt noe av den etterspurte dokumentasjonen, deriblant en oversatt versjon av arbeidskontrakten til rumenerne.

På bakgrunn av fremdeles manglende dokumentasjon fra bedriften samt det som framkom i arbeidskontrakten som Arbeidstilsynet mottok, så sendte Arbeidstilsynet et nytt brev til R.C.A. Retele den 26.06.2014.

Her påpeker Arbeidstilsynet en rekke forhold som er graverende. Arbeidskontrakten viser bruttolønn på 850 rumenske lei på time, noe som utgjør en **timelønn omregnet til norsk valuta på ca kr 7,50 pr time.**

Videre viser arbeidskontrakten at der skal utbetales en diett på 40 euro pr. dag til rumenerne. Dette beløp skulle utbetales to ganger pr måned. Lønnslippene som Arbeidstilsynet har fått oversendt **viser ingen slik utbetaling** og Arbeidstilsynet har bedt om dokumentasjon på at disse utbetalingene faktisk har blitt gjort. Etter våre opplysninger så har ikke Arbeidstilsynet fått noe dokumentasjon på dette forholdet ennå.

Arbeidskontrakten inneholder også bestemmelser om bøter på 5000 euro dersom arbeidstaker sier opp avtalen. Dette tilsvarer **mer enn 3 årslønner** for arbeidstakerne og setter de i en helt umulig situasjon.

Videre beskrives det i vedlegget til arbeidsavtalen disiplinære sanksjoner der arbeidsgiver kan gjøre fratrekk på 10% av grunnlønn inntil 3 mnd.

Det skrives også det at dersom arbeidstaker blir stilt til økonomisk ansvar, **vil dette meddeles skriftlig også til arbeidstakers familie, hvor enn denne måtte befinne seg!**

Dette kan kun leses som en dårlig skjult trussel.

Vedlegg 5: Brev av 25.06 fra Arbeidstilsynet samt oversatt arbeidskontrakt.

Det er på bakgrunn av disse alvorlige forhold at TV2 og Elektroarbeidernes Fagforening engasjerer seg i saken.

Saken og de forhold som rumenerne har blitt utsatt for ble grundig omtalt i TV2 sine nyhetssendinger den 22 og 23 august i 21 nyhetene, samt morgensendingen den 24 august der fagforeningsleder Ove Toska var morgengjest og igjen den 25 august i 21 nyhetene der statsråd Robert Eriksson ble intervjuet.

Statsråden sier i intervjuet:

*«Nå må vi se på hvordan vi kan gjøre loven tydeligere på at det ikke skal være mulig. Så er det også sånn at **Tariffnemnda kan ta det opp og eventuelt allmenngjøre disse tariffavtalene.**»*

Hele innslaget fra TV2 sin sending den 25. august vedlegges her som transkripsjon.

Vedlegg 6: Utskrift av nyheter fra TV2 sin nettside, samt transkripsjon av innslaget den 25. august.

Elektroarbeidernes Fagforening reagerer sterkt på det som har fremkommet i denne saken og mener dette ikke bare dreier seg om grov sosial dumping men også mulig menneskehandel.

Grunnlaget mener de å finne i Straffeloven § 224, samt Palermoprotokollen artikkel 3.

Dette har medført at Elektroarbeidernes Fagforening har innlevert en anmeldelse om forholdet til Hordaland Politidistrikt.

Vedlegg 7: Politianmeldelse datert den 25 august.

EL & IT Forbundet har fått tilgang på et brev som er sendt fra Advokatfirmaet Brækhus Dege ved Advokat Sondre Melvold Andersen til Arbeidstilsynet ved Seniorinspektør Grete Moe, der det framkommer en del oppsiktsvekkende uttalelser etter EL & IT Forbundets syn.

I brevet skriver Advokat Sondre Melvold Andersen følgende:

«Dette innebærer at selskapets forpliktelser reguleres av rumensk arbeidslovgivning, med mindre det følger av utsendingsforskriften eller annen tvingende lovgivning at norsk rett kommer til anvendelse.»

Utlendingsforskriften inneholder ikke bestemmelser om lønn, dekning av kost, reise, losji mv.

Og videre:

«Denne side reagerer sterkt på denne type anklager mot selskapet. For det første kan vi ikke se at det foreligger noen offisiell juridisk definisjon, og heller ikke noen annen offisiell definisjon, på begrepet «sosial dumping». Anklagene fra Arbeidstilsynet fremstår følgelig som en politisk ytring, ikke som en velbegrunnet juridisk ytring. Med tanke på den rolle Arbeidstilsynet skal ha i samfunnet, bør organet avstå fra dette.»

Og så avslutter Advokat Sondre Melvold Andersen avsnittet i brevet med følgende trussel til Arbeidstilsynet:

«Arbeidstilsynet karakteristikk framstår som injurierende og som et misbruk av den rolle Arbeidstilsynet har. RCA vil undersøke disse forholdene ytterligere, og vil forfølge dette videre. Dette både med tanke på injurier og med det økonomiske tap RCA vil lide som følge av Arbeidstilsynets fremgang og fremtreden i saken.»

Her gir RCA gjennom sin Advokat Sondre Melvold Andersen, Arbeidstilsynet skyld for at de har mistet kontrakten med sine oppdragsgivere. Dette kommer etter at det ble avslørt at de rumenske arbeiderne ble avlønnnet med kr 7,50 pr. time. Det synes de tydeligvis ikke representerer noe problem.

Det er helt åpenbart at man ønsker seg et tilsyn som er mindre pågående og mindre avslørende når de oppdager totalt uverdige forhold i norsk arbeidsliv. EL & IT Forbundet mener at det angrepet mot Arbeidstilsynet som dette brevet representerer er helt hårreisende! Brevet fremstår også som en «hvitvasking» av forhold ett hvert normalt menneske vil reagere sterkt på.

Det som denne avsløringen og de andre sakene som ligger til grunn for vår begjæring om allmenngjøring viser, er at tiden nå er overmoden for å fatte vedtak om allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene.

Vedlegg 8: Brev fra Advokat Sondre Melvold Andersen til Arbeidstilsynet.

Sluttkommentar fra EL & IT Forbundet.

Det er viktig for fagbevegelsen sitt arbeid mot sosial dumping at forskrifter og tariffavtalebestemmelser ikke fraviker hverandre i forhold til tekstformuleringer. Det har etter EL & IT Forbundets syn utviklet seg en uheldig praksis i tariffnemnda der man innsetter tekstformuleringer som igjen medfører nye problemstillinger med hensyn til tolkning av disse.

Dette er beskrevet i dette høringssvaret og vi vil be LO om å tydeliggjøre dette ovenfor Tariffnemnda og fremme avtaletekster slik de framkommer mellom tariffpartene i LOK.

Når det gjelder saken om Netcom/Netel og deres underleverandør fra Romania så står vi her ovenfor et eksempel på sosial dumping som er så grell at det mangler sidestykke i norsk historie.

At de i tillegg angriper Arbeidstilsynet på denne måten som vi her har vist understreker det sterke behovet det er for å lovregulere området gjennom en allmenngjøringsforskrift.

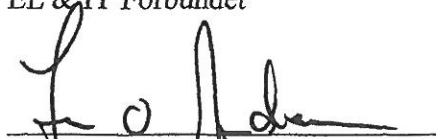
EL & IT Forbundet støtter vår fagforening i deres anmeldelse av forholdet og håper politiet vil etterforske saken og ikke bare automatisk henlegge den slik vi så alt for ofte ser i saker ang. lønns- og arbeidsvilkår for utenlandske arbeidstakere på oppdrag i Norge.

Vi vil også understreke ovenfor Tariffnemnda alvorret i saken og minne på Statsråden sine egne ord når han ble bedt om å kommentere TV2 sine opplysninger ang. rumenerne:

«Tariffnemnda kan ta det opp og eventuelt allmenngjøre disse tariffavtalene.»

Statsråden har rett i dette og nå må tariffnemnda gjøre sin del av jobben slik at disse tilfellene ikke brer enda videre om seg i arbeidsmarkedet.

Med vennlig hilsen
EL & IT Forbundet

Jan Olav Andersen
Avdelingsleder

Jan Henrik Larsen
Forbundssekretær